

УДК 502.333

Гречаник Н.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту і маркетингу,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

ЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СТАЛОГО РОЗВИТКУ: МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД

Постановка проблеми. Домінанти сталого розвитку пов'язані з одним із найактуальніших завдань сучасності – пошуком інструментарію подолання обмежень так званого суспільства споживання, в якому втрачається раціональність споживчого попиту, відбувається розрив між споживанням і задоволенням реальних потреб людини, істинних цінностей, формуються хибні потреби, визначальним мотивом яких стає незмірне бажання володіти чимось. Все це призводить до непомірного навантаження на довкілля. Культура споживання повинна знайти вираження у недопущенні засмічення природного середовища, прагненні відмовитись від тих видів транспортних засобів і побутових матеріалів, що істотно погіршують екологічну ситуацію, поступ до екологічної свідомості та переосмислення цінностей.

Негативні екологічні наслідки економічного суспільного розвитку змушують людство переглянути пріоритети свого майбутнього. Змінити ситуацію можливо при системному взаємоузгодженому вирішенні соціальних, економічних та екологічних проблем суспільства, тобто його переходу на умови сталого збалансованого розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти сталого розвитку, стратегії сталого розвитку і їх глобальна перспектива детально розглянуті у працях вітчизняних науковців О. Білоруса [5], Ю. Мацейка [5], В. Власова [8]. М. Згуровського [2] запропоновано систему факторів (індексів і індикаторів) сталого розвитку та розроблено метрику для вимірювання процесів сталого розвитку з метою оцінювання зазначених процесів для регіонів України. Теорія В.Вернадського про ноосферу засвідчила, що у ХХІ столітті її положення стало необхідною платформою для напрацювання триєдиної концепції сталого еколого-соціально-економічного розвитку. Узагальнення цієї концепції були зроблені у рамках всесвітніх зустрічей на вищому рівні за участі понад 180 країн світу, багатьох міжнародних організацій та провідних учених, у 1992 році в Ріо-де-Жанейро та у 2002 році в Йоганнесбурзі.

Проте сьогодні концепція сталого розвитку так і не набула своєї реалізації і практичного застосування в регіонах та Україні в цілому.

Існує два важливих запитання, які мають системоформуючий характер. Перше – виявлення причин такого становища, коли Україна і суспільство, що мають досить значні стратегічні запаси різного виду ресурсів, залишаються в колі бідних країн Європи. Друге – чи зможе Україна, в разі наявності достатніх коштів використати їх відповідним чином задля досягнення сталого розвитку, та чи спроможна вона перетворити свої власні ресурси на дієвий капітал і потужне джерело розвитку національної економіки.

Постановка завдання. Дослідження має на меті поглиблення теоретичного обґрунтування концепції сталого розвитку, розгляд проблематики сталого розвитку в контексті її екологічного виміру на прикладі Івано – Франківської області .

Виклад основного матеріалу дослідження. Поява ідеї сталого розвитку пов'язана з діяльністю спеціальної Комісії ООН під керівництвом экс-прем'єра Норвегії Брундтланд, яка мала мандат розробити важливі питання майбутнього світового розвитку. Підсумки і рекомендації цієї діяльності містилися у відомій доповіді “Наше спільне майбутнє” (1987 р.).

Згодом, поняття “сталий розвиток” включається до порядку денного важливих міжнародних форумів та організацій, у тому числі міжнародних інституцій системи ООН. Це зокрема виразилося у появі в 1980 р. Всесвітньої стратегії збереження навколишнього середовища.

Така плідна діяльність на міжнародному рівні стала вагомим підґрунтям для проведення форуму у 1992 році в Ріо-де-Жанейро – Конференції ООН щодо навколишнього

середовища і розвитку, де світове співтовариство проголосило перехід до новаторської концепції - сталого розвитку, яка створює умови для гармонізації відносин людини і природи, оптимального задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь.

Превалюючою науковою ідеєю при розробці теорії сталого розвитку регіону повинна стати ідея комплексного, системного підходу до вирішення проблем взаємоузгодження і збалансування соціальних, економічних та екологічних факторів розвитку регіону. Таким чином, в умовах зростаючої дефіцитності природних, матеріальних, фінансових та інших ресурсів і складності в багатьох регіонах України соціальної, економічної й екологічної ситуації необхідно створити надійну базу для стійкого відтворення і розвитку територіальних систем. Вирішення цієї проблеми можливе при умові розробки сценарію їх розвитку, що у свою чергу вимагає формування чіткої регіональної політики сталого розвитку в Україні.

Ініціаторами переходу до сталого розвитку стали розвинуті країни світу. З їх ініціативи ще у 1968 р. на засіданні Римського клубу поставлено проблему визначення перспектив майбутнього, враховуючи катастрофічні екологічні умови сьогодення.

Умовою сталості розвитку є передбачуваність соціальних, економічних і екологічних процесів.

Забезпечення сталого розвитку будь-якої держави супроводжується створенням безпечного стану довкілля для нинішнього і майбутніх поколінь. Отже, екологічна безпека та небезпека є елементами системи сталого розвитку.

Виклик та імператив сталого розвитку полягає в тому, що вже нині людство, набагато перевитрачаючи і не обмежуючи витрачання природних ресурсів, у принципі може завдати глобальній системі нічим не компенсованої шкоди. У людства є лише два шляхи: а) сталий розвиток, в рамках якого національні уряди успішно справляються із завданнями ефективного управління ресурсами; б) нестійкий, несталий розвиток, який неминуче веде як до національних, так і до глобальної катастроф. Основні загрози сталому розвитку — неконтрольоване збільшення світового населення; незбалансоване економічне зростання; непропорційне збільшення навантаження на навколишнє середовище. Головна проблема сталого розвитку — неконтрольоване збільшення населення і споживання природних ресурсів. За даними ООН, збільшення кількості населення зумовлює економічне зростання і непропорційне збільшення навантаження на навколишнє середовище. Глобальне надзавдання національних урядів у XXI столітті — забезпечити ефективний контроль кількості населення і навантаження на навколишнє середовище і водночас підтримання необхідного економічного зростання. Якщо це триєдине завдання не буде вирішено — глобальна катастрофа неминуча [5, с. 18]. Погляди на сталий розвиток у країнах, що розвиваються, відрізняються від тих, що існують у розвинених країнах. Досить тривалий час у країнах, що розвиваються, домінувало переконання, що захист навколишнього середовища є своєрідною розкішшю, яка заважає, мовляв, економічному розвитку. Відповідно мало в яких країнах, що розвиваються, існували якісь активні рухи на захист навколишнього середовища. Однак зв'язок між бідністю і навколишнім середовищем існує, як і між навколишнім середовищем і розвитком загалом [5, с. 32]. Надзавдання сталого розвитку полягає якраз у тому, щоб забезпечити гідний рівень життя не тільки для нинішнього покоління, а й для прийдешніх поколінь.

Таким чином, нова концепція системно поєднала три головні компоненти сталого розвитку суспільства: економічну, природоохоронну та соціальну.

Економічна компонента полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій для створення потоку сукупного доходу, який би забезпечував принаймні збереження (не зменшення) сукупного капіталу (фізичного, природного або людського), з використанням якого цей сукупний дохід створюється. Водночас перехід до інформаційного суспільства приводить до зміни структури сукупного капіталу на користь людського, збільшуючи нематеріальні потоки фінансів, інформації та інтелектуальної власності. Уже тепер ці потоки перевищують обсяги переміщення матеріальних товарів усередині. Розвиток нової, «невагомої» економіки стимулюється не лише дефіцитом природних ресурсів, а й наростанням обсягів інформації та знань, що набувають значення затребуваного товару.

З погляду екологічної компоненти, сталий розвиток має забезпечити цілісність біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатність, від чого залежить глобальна стабільність усієї біосфери. Особливого значення набуває здатність таких систем

самооновлюватися й адаптуватися до різноманітних змін, замість збереження в певному статичному стані або деградації та втрати біологічної різноманітності.

Соціальна компонента орієнтована на людський розвиток, на збереження стабільності суспільних і культурних систем, на зменшення кількості конфліктів у суспільстві. Людина має стати не об'єктом, а суб'єктом розвитку. Вона повинна брати участь у процесах формування своєї життєдіяльності, прийнятті й реалізації рішень, контролі за їх виконанням. Важливе значення для забезпечення цих умов має справедливий розподіл благ між людьми, плюралізм думок та толерантність у стосунках між ними, збереження культурного капіталу і його розмаїття, насамперед спадщини не домінуючих культур.

Системне узгодження і баланс цих трьох складових – завдання величезної складності.

Згідно метрики вимірювання процесів сталого розвитку (МВСР), яка розроблена Інститутом прикладного системного аналізу Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України, сталий розвиток оцінюється за допомогою відповідного індексу (I_{sd}) в просторі трьох вимірів: економічного (I_{ec}), екологічного (I_e) та соціального + інституціонального (I_s). Цей індекс є вектором, норма якого визначає рівень сталого розвитку, а його просторове положення в системі координат (I_{ec}, I_e, I_s) характеризує міру «гармонійності» цього розвитку (ступінь гармонізації сталого розвитку – G).

Індекс сталого розвитку – інтегрована оцінка, що враховує сумісно усі три виміри сталого розвитку і відображає взаємозв'язок між трьома нероздільними сферами розвитку суспільства: економічною, соціальною, екологічною [3, с. 6].

Надалі увага звернена на екологічний вимір сталого розвитку на прикладі Івано – Франківської області

Антропогенне та техногенне навантаження на навколишнє природне середовище в Україні у кілька разів перевищує відповідні показники у розвинених країнах світу [6]. Для прикладу, тривалість життя в Україні становить у середньому близько 66 років (у Японії — 82, у Швеції — 80, у Німеччині, Австрії — 79, у Польщі — 74). Значною мірою це обумовлено забрудненням навколишнього природного середовища внаслідок провадження виробничої діяльності підприємствами гірничо-видобувної, металургійної, хімічної промисловості та паливно-енергетичного сектору.

Основними причинами екологічних проблем України є:

- успадкована від колишнього СРСР системна соціально-економічна та екологічна криза, що посилена процесом адаптування до ринкових умов;
- недостатнє розуміння суспільством пріоритету збереження навколишнього природного середовища як середовища існування та переваг сталого розвитку;
- деморалізація суспільної свідомості, зокрема варварське ставлення до навколишнього природного середовища без турботи щодо прийдешніх поколінь;
- недосконала система державного керування у сфері охорони навколишнього природного середовища; регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розподілу природоохоронних та господарських функцій; лобіювання приватних інтересів;
- недотримання вимог природоохоронного законодавства і нанесення непоправної шкоди;
- зношеність основних фондів промислової та транспортної інфраструктури країни;
- меркантильні інтереси окремих осіб і підприємницьких структур.

Індекс екологічного виміру (I_e) визначається за допомогою трьох категорій екологічної політики: I – «Екологічні системи», до якої входять такі індикатори, як повітря, біорізноманіття, земля, якість води, кількість води й радіаційна та екологічна небезпека; II – «Екологічне навантаження», яка містить індикатори викидів в атмосферне повітря, навантаження на екосистеми, утворення і використання відходів, водного навантаження; III – «Регіональне екологічне керування», охоплює індикатори участі в екологічних проектах, викидів парникових газів й трансграничного екологічного тиску, IV – «Небезпеки», яка містить індикатори радіологічного стану території, ризики хімічних та екологічних небезпек [4, с. 22].

Затримування широкого впровадження принципів сталого розвитку на національному рівні призводить до неефективного керування природними ресурсами, екологічних збитків і забруднювання довкілля.

Івано – Франківська область характеризується середньою сталістю індексу екологічного виміру сталого розвитку. Разом з Полтавською, Хмельницькою, Одеською

областями Івано-Франківська область займає 21 позицію у рейтингу екологічного виміру та відноситься до областей з середньою екологічною сталістю, що обумовлено, зокрема, її середніми та нижче середніх позиціями за усіма категоріями екологічної політики. До екологічних проблем області відносяться: забрудненість водних об'єктів регіону, у т.ч. нітратами, та значні скидання забруднюючих речовин з перевищенням нормативів гранично допустимого скидання, викиди забруднюючих речовин у повітря, значні викиди парникових газів.

Основні чинники та критерії для визначення найважливіших екологічних проблем Івано-Франківської області зазначені нижче.

1. Наявність промислових підприємств в області. Серед них переважають підприємства виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, видобувної, хімічної галузей промисловості, які є найбільшими забруднювачами навколишнього природного середовища.

2. Використання застарілих технологій виробництва.

3. Висока концентрація автомобільного транспорту в регіоні - пересувних джерел забруднення довкілля.

3 метою постійного моніторингу за станом довкілля області постійно функціонує 8 суб'єктів (табл. 1), які здійснюють контроль за додержанням вимог природоохоронного законодавства (табл. 2).

Таблиця 1

Система спостережень за станом довкілля в Івано-Франківській області [7]

№ з/п	Суб'єкти моніторингу довкілля	Кількість точок спостережень, од.								
		атмосферне повітря	стаціонарні джерела викидів в атмосферне повітря	поверхневі води	джерела скидів зворотних вод у поверхневі води	морські води	джерела скидів зворотних вод у морські води	підземні води	джерела скидів зворотних вод у глибокі підземні водоносні горизонти	грунти
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Обласний центр гідрометеорології	5	0	4	0	0	0	0	0	0
2	Головне управління держсанепідемслужби в області	57	0	30	0	0	0	14	0	235
3	Івано-Франківське обласне управління водних ресурсів	0	0	23	0	0	0	40	0	4
4	ДП «Івано-Франківськ облдержродючість»	0	0	0	0	0	0	0	0	14
5	Державна екологічна інспекція в Івано-Франківській області	0	6	48	27	0	0	0	0	14
6	Група Лукойл-Нафтохім ТОВ "Карпатнафтохім"	0	25	0	3	0	0	0	0	0
7	НПП "Гуцульщина"	0	0	5	0	0	0	0	0	0
8	Карпатський національний парк	0	0	3	0	0	0	0	0	0

Джерело: Екологічний паспорт Івано – Франківської області 2013 р.

На території області, яка займає 2,4 відсотка (13,98 тис.км²) площі України, формується 8,6 відсотків загального об'єму вод у ріках України, зосереджено 6,3% площі земель лісового фонду (636 тис. га) держави і 9,0 відсотків загального запасу деревини. Населення станом на 01.01.2013 року становило 1381,8 тис. осіб [7].

Таблиця 2

Державний контроль за додержанням вимог природоохоронного законодавства[7]

№ з/п	Назва заходу	Одиниці виміру	Рік		
			2010	2011	2012
1	2	3	5	6	7
1	Кількість перевірених об'єктів	од.	1206	1439	1535
2	Кількість складених протоколів про адміністративне правопорушення	од.	2011	1365	1430
3	Притягнуто до адміністративної відповідальності	чол./грн	2003 / 186779	356/186,184	1425/178,925
4	Стягнуто адміністративних штрафів	чол./грн	1843 / 158151	1843/199,809	1353/175,925
5	Пред'явлено претензійно-позовних матеріалів	од./грн.	130 / 3086.995	193/906,5	236/1303,05
6	Стягнуто претензійно-позовних матеріалів	од./грн.	88 / 203714	120/236,220	133/424,707
7	Прийнято рішень про обмеження, тимчасову заборону (зупинення) господарської діяльності	од.	39	57	18
8	Кількість дозволів, виданих на відновлення господарської діяльності та фінансування	од.	6	16	6
9	Кількість об'єктів, на яких виявлено перевищення встановлених екологічних нормативів, дозволів або лімітів	од.	67	39	35
9.1	на спеціальне водокористування	од.	29	39	32
	у тому числі на скиди у водні об'єкти	од.	71	17	32
9.2	на викиди в атмосферне повітря	од.	10	9	3
9.3	на утворення та розміщення відходів	од.	0	0	0
10	Внесено подань про припинення дії виданих дозволів	од.	0	0	0
11	Кількість матеріалів про порушення, що містили ознаки злочину, переданих на розгляд в правоохоронні органи (прокуратури, внутрішніх справ, СБУ)	од.	12	56	377

Джерело: Екологічний паспорт Івано – Франківської області 2013 р.

В області є 321 родовище 26 видів корисних копалин (нафта, газ, калійні солі, будівельні матеріали та ін.) понад 300 джерел мінеральних вод, серед яких є аналоги "Нафтусі", "Моршинської", "Єсентуки".

Флора області представлена 1500 видами судинних рослин (30% рослин України). Є 435 видів хребетних тварин і 280 видів птахів.

В області є багато своєрідних і унікальних природних комплексів з різноманітним рослинним і тваринним світом. Це – збережені унікальні кедрово-смерекові ліси і зарості сосни гірської (жерепу) у природному заповіднику "Горгани", природний комплекс високогірного ландшафту Карпатського національного природного парку, одне з найбільших місць проростання тиса ягідного (релікт третичного періоду) у ботанічному заказнику загальнодержавного значення "Княздвірський", збережені степові угруповання на "Касовій горі" (біля м.Бурштина), "Чортовій горі" (біля м.Рогатин), в урочищі "Масьок" (Городенківського р-ну).

Більша частина рік північно-східної частини належить до басейну Дністра (Свіча, Лімниця, Бистриця Солотвинська і Надвірнянська). У південно-східній частині протікають річки Прут і Черемош, які впадають в Дунай. Кількість річок – 8294.

Одночасно на території області розміщено понад 500 промислових підприємств хімічної, енергетичної, нафтогазовидобувної, деревообробної та інших галузей. Понад 4 відсотки території зайнято нафтогазовими трубопроводами, пробурено більше 2000 свердловин для видобування нафти і газу, 134 очисні споруди, 30 великих полігонів складування твердих побутових відходів; хвостосховища і полігони промислових відходів ДП “Калійний завод” ПАТ “Оріана”, золошлаковідвали Бурштинської ТЕС та ін [7].

Ці об’єкти обумовлюють значне техногенне навантаження на навколишнє природне середовище і вони є предметом уваги зі сторони суб’єктів моніторингу за станом довкілля області та об’єктами уваги регіональних і державних природоохоронних програм в контексті сталого розвитку регіону.

Сталий розвиток — це рухлива концепція, яка продовжує еволюціонувати. Водночас для неї властиві деякі основоположні характеристики: потреба рівності і справедливості, забезпечення прав бідноти, а також прийдешніх поколінь; перспективний, довготривалий погляд, використання принципу виваженості; системне мислення, розуміння взаємозв’язку між навколишнім середовищем, економікою і суспільством; глобальне мислення, розуміння взаємозв’язку країн у процесах розвитку і безпеки [5, с. 64].

Висновки з проведеного дослідження. Сталий розвиток – одна з основних парадигм сучасного розвитку суспільства. Важливими і поки що достатньою мірою не розробленими є завдання створення систем оцінювання показників сталого розвитку, адаптованих до національних природоохоронних пріоритетів, національної та регіональної екологічної, економічної та соціальної політик; оцінювання екологічності продукції, впливу продуктивних систем протягом життєвого циклу на людину та оточуюче її середовище; застосування метрик сталого розвитку до обмеженої, локальної області (підприємства, міста, регіону тощо).

Подальші дослідження у цій галузі повинні бути спрямовані на гармонізацію індикаторів сталого розвитку, дотримання принципу економічної ефективності, де найвищим пріоритетом є підвищення якості життя людей, неухильне дотримання екологічних обмежень та екологічної безпеки людини.

Бібліографічний список

1. Встреча на высшем уровне «Планета Земля», Рио-де-Жанейро, 1992: [Электрон. ресурс]. – Режим доступа: <http://www.un.org/ru/development/progareas/global/earthsummit.shtml>.
2. Йоханнесбургская встреча на высшем уровне 2002: [Электрон. ресурс]. - Режим доступа: <http://www.un.org/russian/conferen/wssd/>
3. Сталий розвиток регіонів України [Текст] / науковий керівник М.З. Згуровський. – К.: НТУУ «КПІ», 2009. – 197 с.
4. Аналіз сталого розвитку: глобальний і регіональний контексти / Міжнар. рада з науки (ICSU) та ін.; наук. кер. проекту М. З. Згуровський. – К. : НТУУ «КПІ», 2012. – 232с.
5. Білорус О.Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток: (системні дослідження) / О.Г. Білорус, Ю.М. Мацейко. – К. : МАУП, 2005. – 492 с.
6. Основні засади (стратегія) державної екологічної політики України на період до 2020 року [Електронний ресурс]: закон України від 21 грудня 2010 року №2818-VI. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
7. Екологічний паспорт Івано – Франківської області 2013 р.
8. Власов В.І. Глобалізація і глобалістика: історія, теорія, практика, персонолії : монографія у 3-х т. Т. 1. Історичні аспекти науки глобалістики / В.І. Власов ; ННЦ "Інститут аграрної економіки", Держ. наук. с.-г. б-ка Нац. акад. аграр. наук України. – Київ : ННЦ "ІАЕ", 2011. – 530 с.

Referenses

1. Summit on "Planet Earth", Rio de Janeiro, 1992: available at: <http://www.un.org/ru/development/progareas/global/earthsummit.shtml>.
2. Johannesburg Summit 2002: available at: <http://www.un.org/russian/conferen/wssd/>

3. Zghurovskiy, M.Z. (2009), *Stalyi rozvytok rehioniv Ukrainy* [Sustainable Development of Regions of Ukraine], monograph, NTUU «KPI», Kyiv, Ukraine, 197 p.
4. Zghurovskiy, M.Z. (2012), *Analiz staloho rozvytku: hlobalnyi i rehionalnyi konteksty* [Analysis of sustainable development: global and regional contexts], monograph, NTUU «KPI», Kyiv, Ukraine, 232 p.
5. Bilorus, O.H. and Matseiko, Yu.M. (2005), *Hlobalna perspektyva i stalyi rozvytok: (systemni doslidzhennia)*, [Global perspectives and sustainable development (research system)], monograph, MAUP, Kyiv, Ukraine, 492 p.
6. Basic principles (strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine till 2020, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
7. Ecological passport Ivano – Frankivsk, 2013.
8. Vlasov, V.I. (2011), *Hlobalizatsiia i hlobalistyka: istoriia, teoriia, praktyka, personolii* [Globalization and global studies: history, theory, practice, personolii], monograph, NNTs "Instytut ahrarnoi ekonomiky", Kyiv, Ukraine, 530 p.

Гречаник Н.Ю. ЕКОЛОГІЧНИЙ ВИМІР СТАЛОГО РОЗВИТКУ: МАРКЕТИНГОВИЙ ПІДХІД

Мета дослідження. Поглиблення теоретичного обґрунтування концепції сталого розвитку, розгляд проблематики сталого розвитку в контексті її екологічного виміру на прикладі Івано - Франківської області.

Методика дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі використано наступні наукові прийоми і методи дослідження: методи теоретичного узагальнення – для вивчення та аналізу концепції сталого розвитку; метод системного підходу – при структуризації підходів до концепції сталого розвитку як єдиного комплексу до вирішення проблем взаємоузгодження і збалансування соціальних, економічних та екологічних факторів розвитку регіону; методи логічного та історичного підходів – для виявлення процесу актуалізації сталого розвитку, обґрунтування його важливості його завдань вирішення сучасних проблем суспільства.

Результати. Визначено доміанти концепції сталого розвитку, в основі якої лежить глобальний, комплексний підхід до вирішення сучасних проблем суспільства на основі узгодження і гармонізації економічної, соціальної та екологічної складових з метою задоволення потреб сучасного і майбутнього поколінь.

Наукова новизна. Полягає у теоретичному обґрунтуванні екологічного виміру сталого розвитку на основі визначення основних екологічних проблем Івано – Франківської області.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані для розробки регіональних програм сталого розвитку регіону. Варто зазначити, що економічне зростання цілком сумісне із захистом довкілля на основі концепції неперервного, збалансованого, тобто сталого розвитку.

Ключові слова: сталий розвиток, екологічні проблеми, Івано – Франківська область, компонента сталого розвитку.

Hrechanyk N.Yu. ENVIRONMENTAL DIMENSION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT: MARKETING APPROACH

The purpose of the study. Deepening the theoretical basis of the concept of sustainable development, the consideration of sustainable development issues in the context of its environmental dimension, the example of Ivano - Frankivsk region.

Methodology of the study. To achieve this goal in the following scientific methods used and methods: Methods of theoretical generalization - to study and analyze the concept of sustainable development; method is a systematic approach - with structured approaches to the concept of sustainable development as a single complex problem-solving and mutual balancing of social, economic and environmental factors in the development of the region; methods of logical and historical approaches - to identify the process of mainstreaming sustainable development, the importance of its study its objectives addressing contemporary social problems.

Results. Identified the dominant concept of sustainable development which is based on a global, integrated approach to solving the problems of modern society, based on the alignment and harmonization of economic, social and environmental components to meet the needs of present and future generations. The research focus is on the environmental dimension of sustainable development.

Scientific novelty. Is the theoretical basis of the environmental dimension of sustainable development based on sustainable identify major environmental problems Ivano - Frankivsk region.

The practical significance. The results can be used to develop regional sustainable development programs in the region. It should be noted that economic growth is quite compatible with the protection of the environment based on the concept of continuous, balanced, sustainable development.

Key words: sustainable development, environmental issues, Ivano - Frankivsk region, a component of sustainable development.

Гречаник Н.Ю. ЭКОЛОГИЧЕСКОЕ ИЗМЕРЕНИЕ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ: МАРКЕТИНГОВЫЙ ПОДХОД

Цель исследования. Углубление теоретического обоснования концепции устойчивого развития, рассмотрение проблематики устойчивого развития в контексте ее экологического измерения на примере Ивано – Франковской области.

Методика исследования. Для достижения поставленной цели в работе использованы следующие научные приемы и методы исследования: методы теоретического обобщения - для изучения и анализа концепции устойчивого развития; метод системного подхода - при структуризации подходов к концепции устойчивого развития как единого комплекса к решению проблем взаимосвязи и сбалансирования социальных, экономических и экологических факторов развития региона; методы логического и исторического подходов - для выявления процесса актуализации устойчивого развития, обоснование его важности его задач решения современных проблем общества.

Результаты. Определены доминанты концепции устойчивого развития в основе которой лежит глобальный, комплексный подход к решению современных проблем общества на основе согласования и гармонизации экономической, социальной и экологической составляющих с целью удовлетворения потребностей настоящего и будущего поколений. В исследовании внимание обращено на экологическое измерение устойчивого развития.

Научная новизна. Состоит в теоретическом обосновании экологического измерения устойчивого устойчивого развития на основе определения основных экологических проблем Ивано - Франковской области.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы для разработки региональных программ устойчивого развития региона. Стоит отметить, что экономический рост вполне совместимый с защитой окружающей среды на основе концепции непрерывного, сбалансированного, т.е. устойчивого развития.

Ключевые слова: устойчивое развитие, экологические проблемы, Ивано - Франковская область, компонента устойчивого развития.

УДК 657

*Порохнавец Я.А.,
аспірант* кафедри обліку у виробничій сфері,
Тернопільський національний економічний університет,
асистент кафедри обліку та фінансів,
Мукачівський державний університет*

ОСОБЛИВОСТИ ВИЗНАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Постановка проблеми. Природні ресурси є важливим об'єктом бухгалтерського обліку, особливо у підприємствах видобувної галузі. А достовірна інформація про наявність природних ресурсів значною мірою визначає їх конкурентоспроможність. Але, на відміну від підприємств розвинених країн, в українській практиці існують значні проблеми, пов'язані з відображенням в обліку даних активів. Відповідно, актуальності набуває питання визнання в обліку природних ресурсів, а також виявлення проблемних аспектів їх подальшої оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичному обґрунтуванню питання визнання в системі обліку природних ресурсів приділяється увага в працях науковців Брадул О. М. [1], Кафки С. М. [2], Коцкулич Т. Я. [3], Пилипів Н. І. [4], Шатохіної О. І. [5], Юрченко О. В. [6], Маковой С. А., Сухаревої О. А. та інших вітчизняних і зарубіжних вчених. З цього приводу існують різні думки і погляди, проте майже відсутніми є позиції з питань особливостей обліку таких необоротних активів в окремих галузях економіки, зокрема у видобувній галузі. Це свідчить про актуальність та складність цієї проблеми.

* Науковий керівник: Крупка Я.Д. – д.е.н., професор